

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Bláðólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kálmur Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Sosialpolitikkur — sosialur politikkur

OLL hava vit skyldu til at medvirka til, at hvør borgari í samfelagnum hevur samúglingar mogleikar fyri at liva eitt so trygt, ríkt og avbjóðandi liv sum gjerligt.

TIL tess at rækka hesum endamáli hava vit mong amboð. Eitt teirra er at reka sosialpolitikkur. Og tað eru so tey, sum halda, at fæst meiriluti millum politikkarar fyri at ajourfæra ella hækka veitingarnar á figgjarglógini til sosialmálini, so er sloppið — so kunnu vit av álvara rætta bringuna fram og siga, at vit eiga eitt sunt og sosialt rættvíst samfelag.

MEN er hetta nú nóg mikið! Er ikki hend ein misskiljing — ella ein mistulking av veruliga tydinginum av orðinum sosialpolitikkur! Er veruleikin ikki heldur tann, og sum tekin hava verið til, at tað hesi seinastu árin ikki hevur verið ríkin nevnivert av sosialum politikki, men harafturimóti sosialpolitikkur! Hetta kann ljóða fløkjasligt, men er tað ikki. Ti endamálið við at reka ein sosialan politik her á landi má rækka longri enn hetta, og tær ymsu konti á figgjarglógini til sosialmálini verða endurskoðaðar og hækkaðar.

EFTIR okkara metan eigur ein sosialur politikkur at virka í øllum liðum samfeligssins — í vinnulívnum, í útbúgvingarskipanini — á íbúðaeiginum — í skattapolitikkinum — á samferðslueiginum, ja, í øllum tí, sum ávirkar okkara gerandisdag frá vøggju til grøv. Tó uttan at skula taka sjálvsábyrgdina frá einstaklingnum. Tvørturímóti skal sosiali politikkurin leggja afturat sjálvsábyrgdini, sum ein samábyrgd við øll hava mótvægis hvørjum øðrum.

TAD hevur leingi verið lutur javnaðarflokksins at umsita sosiala politikkin, tá hann hevur sitið við stýrsvøl, men so bleiv ikki eftir seinasta val, tá flokkurin læt annan flokk taka ábyrgdina av hesum stóra málsøki. Nú stendur aftur val fyri durum og er tað spurningurin um ikki javnaðarflokkurin eigur at umhuga at taka ábyrgdina aftur av tí sosiala politikkinum, tó at hesin politikkur nemur við flest øll samfelagsøki. Javnaðarflokkurin eigur at stinga út í kortið — eftir eini nágreiniligari ætlan fram til ár 2000 — hvønn sosialan politik komandi landsstýri — og ikki minst komandi landsstýrismenn — skulu reka.

TAD ERU fleiri dømi um seinastu árin, at ríkin sosialpolitikkurin hevur ikki verið nóg væl umhugaður sosialur politikkur. Tað, sum í veruleikanum hevur eyðkent sosialpolitikkin, eru ábøtur, ajourføringar og verjutittek í nú-inum, heldur enn tað at vera liður í einum skipaðum fyrirbyrgjandi og framtakshugaðum sosialum politikki á øll samfeligssins økjum. Eisini sjálvt tað politiska kjakið hevur verið tunnlit á hesum økinum.

ONNUR vilja halda, at nógv er hent á sosiala økinum seinastu árin, og tað er eisini rætt, men er ikki sannleikin eisini tann, at flogið sjáldan hevur rokkið longri enn til ábøtur og ajourføringar av tí verandi — heldur enn tiltrondar nýghugsanir innan sosialan politik!

TAKA vit fyrst barnastyrkin, so eru vit øll við til at gjalda hann — ikki minst tey, ið eru lutfalsliga ringast fyrir, og eisini her kemur so skattaskipanin inn í myndina og virkar forsterkandi. Broytingar í pensiónslógnum vóru í høvuðsheitum bara broytingar av upphæddum, og fardu ikki við sær grundleggjandi broytingar av livsvirðinum hjá fjóldini ella pensiónistu-

num. Viðari kann nevast, at stovns-møguleikar til ávísar bólkur av brekaðum eru útbýgdur, men tó ikki samlaða støðutakinin til rætt alra teirra til samfeligssins tiltøk og avbjóðingar javnbjóðis øllum øðrum. Broytingar í heimildini til at veita hjálp eftir forsorgarlógini, tá ið fólk verða rakt av sjúku, vinnuloyvi (arbeidsloysisstøðul) og tiltak fingur vit eisini. Og nógv kjak stóðst m.a. av at arbeidssloysi varð síðustillað við sjúku. Hóast tann arbeidssloysi ikki við hesum fekk rætt til endurgjald fyrir mist arbeid og arbeidsmøguleikar, men bert til neyðhjál, tá figgjarglóg stendur á av hesi orsök.

TAKA vit so glottarnar, at sosialpolitikkur nærkast flognum í einum sosialum politikki og hevur verið til meira enn sosialar veitingar og umsiting av teimum, so eiga vit at nevna barsilshvildina við hægstu dagpeningaupphædd og longing til 20 og 24 vikur og so sjálva blokkstuðulsskipanina eisini.

NÚ vil onkur helst skilja hesa skrivning sum eitt illsinnsigleps móti okkara politikarum í einum valári. Hon er í veruleikanum ein áminning til allar borgarar um, at teir eiga ikki at politikararnar vera einsamallar um at reka politik og harvið bert góðtaka tað teir siga og gera. Heldur ikki skulu teir vera einsamallar um at bera ábyrgdina av hesum politikki. Ábyrgdina hava vit øll.

JUST tí at tað stundur móti einum nýggjum valskeiði og somuleiðis einum nýggjum 10 áraskeiði fram til ár 2000, halda vit tað vera rætt at leggja upp til alment kjak um okkara sosialpolitik og tærvin á einum sosialum politikki. Um hvussu vit kunnu og vilja byrja eitt miðvíst arbeid á einum breiðum fakligum og politiskum grundarlag, ið miðar móti at broyta hugsan okkara, at sosialir trupulleikar eru nakað, sum í høvuðsheitum skal loysast við at nýta heimildir í verandi sosiallógum. Heldur eiga vit at seta krøv fram um ein fyrirbyrgjandi sosialan politik, ið virkar í samspæli við allan annan politik.

NÆR ásanna vit t.d., at stóri sosiala trupulleikin í dag ikki í sjálvum sær er lágur sosialar veitingar (tað er tó eisini ein trupulleiki — serliga á pensiónsekinum) men í nógv størri mun er tann, at vit í hesum landi enn tann dag í dag halda, at einasti karmurin um framtíðar liv hjá familjum ella einstaklingum eru eini sethus? Nær ásanna vit, at tørvandi íbúðapolitikkur og harvið lóggáva helst er at sammeta við eina »tíkkandi« bumba undir stórum pørtum av okkara sonevnda vælferðarsamfelig? Nær ásanna vit, at stórar upphæddir av sosiallógávunum verða nýttar óhent orsakað av vánaligum íbúðarstöðum? Nær ásanna vit, at heilt stórar upphæddir frá sosiallógávuni verða nýttar júst orsakað av vánaligum og óstöðugum arbeidsplassum og arbeidssviðurskiftum? Og nær fara vit at sanna, at tað ber ikki til at eygleiða teir sosiala trupulleikarnar og eina loysn av teimum sum mál fyrir seg, ið einki hevur við okkara skatta, íbúða, útbúgvingar og arbeidsmarknaðarviðurskifti at gera? Nær ásanna vit, at ein veruligur sosialpolitikkur er ein sosialur politikkur!!!

NAKAÐ herfyri varð stovnað sosialpolitiskt felag her á landi júst við tí endamáli at triva í líknandi spurningar. Vónandi fær hetta felag viðrøk og saman við øllum øðrum kveikt liv í aftur umrædda kjak, og vónandi fær javnaðarflokkurin, sum størsti flokkur á tingi í dag, at vera við til at stinga út í kortið, hvønn sosialan politik vit skulu reka fram til aldarskiftið. Kanska 1988 kundi verið árið har vit byrjaðu.

jamú

tjak og meiningar

Diktatur ella peningavald?

Ofta hevur verið vist á, at samfelag sum t.d. Sovjetsamveldið eru ikki demokratisk. Har er bert ein flokkur, so tað einasta, sum fólkid kann velja, eru persónar innan henda góða flokk. Líka so ofta halda bløð og aðrir fjølmiðlar fram, at U.S.A. í Amerika hoyrir til »frælsa« og »demokratiska« heimin. Nú stendur val fyrir durum í U.S.A. Forvitnisligt er at fylgja við í valorrustuni. Men hvat snýr hon seg so um? Politik? Nei. Bert tveir flokar eru at velja millum, í mun til ein í Sovjet, men í veruleikanum er ongin politikur munur millum hesar flokkar. Teir kundu tó verið bert ein flokkur. Einasta, sum valorrustan

snýr seg um, er persónligir spurningar. Og oftast á einum naivum, barnsligum støði, sum bert styrkir trúgv okkara á amerikanaran sum eitt yvirvaksið smábarn við teldu í høvdi-num.

Valið snýr seg um, hvør ið er mest kristiligur, hvør ið aldri hevur fremmandar persónar undir dýnuni, hvør ið er mest hvaljumoralskur, og hvør ið sær gott út. Ti verða tað helst Hollywood-stjørnur, sum í framtíðini gerast amerikar forsetar við einkarætti til at trýsta á alsoyðiligg-ingartoppin, og ikki menn (kvinnur og lítað fólk koma sjálvandi ikki uppi part) við skili fyrir politikki. Amerískt valstríð er eitt »mota-show« og yvir-

hevur ikki nakað sum eigur skylt við politikk. Ei heldur fólkaraði, demokrati.

I seinastuni søu vit, at fleiri valevni máttu bakka út ti peningakassin var tómur. Við øðrum orðum, tað eru pengarnir og ikki heilainnihaldið ella politiska stevnan, sum avger hvør ið hevur mogleika at koma framat sum landsins forseti. Man tað vera so galið í Sovjetsamveldinum?

Hvat er betri, flokksvald ella peningavald? Hvørgi stórveldanna eru demokratisk. Vit eiga at fegnast um, hóast alt móguligt klandur, at liva í samfelagum, har politikkur enn er livandi.

muli.

Tíðindi á grønlendskum

Tað er ikki nógv at frætta av tíðindum úr Grønlandi, og tí vil eg skjóta upp, at útvarpið umsetur grønländstíðindini, sum verða send sunnukvöld. Nógvir

føroyingar hava arbeitt í Grønlandi og nógv hava vinir og kenningar har yviri, so einki er at ivast í, at ein slik sending hevði havt stóran áhuga millum

føroyingar. Og hvør veit — kanska kundu vit lært okkurt av teimum, tí í mongum spurningum eru vit í sama báti.

Stein Fossá

LM-handilin

Vit gera hvar vit kunna — og kunna tað, vit gera!

Tlf. 11220 - Selumíðstøðin

BJÓÐA IKKI MÆR! EG KOYRI

RADID FYRI FERDSLUTRYGD

